

15

La crisi en què estem immersos La tercera Gran Depressió o la quarta?

Michael R. Krätke

Universitat Progressista
d'Estiu de Catalunya (UPEC) és filla d'un
llinatge que no vol que resti desconegut.
Fills i néts de les aspiracions de les classes
populars catalanes del segle XIX, plasmades
en el seu vell lema "Instruir-vos i sereu lliures, associeu-
vos i sereu forts, estimeu-vos i sereu feliços", fills i néts
de l'esforç de la primavera republicana dels anys trenta
on s'anunciava que "Per damunt de tot, cultura.
Res no quedarà de l'esforç cívic dels nostres dies sense
la pressió d'un ambient que ens porti a tots pels
camins més càlids de la intel·ligència" i fills i néts de
l'antifranquisme social i polític que aconseguí reconstruir
la raó democràtica al nostre país, volem que el llegat del
passat també teixeixi el nostre present cap al futur.

Autor: Michael R. Krätke
Assessorament lingüístic: Montse Alba i Mar Olivé
Coordinació de la publicació: Montse Alba

Edita: UPEC
Producció: Primera Impressió
ISBN. 978-84-614-1966-1
DL. B-27546-2010

El contingut d'aquesta publicació pot ser reproduït, sempre que se'n citi la procedència.

Aquest llibre està imprès en paper certificat FSC, Boscos Ben Gestionats, Fons controlades i fusta i fibra reciclada.

**La crisi en què estem immersos.
La tercera Gran Depressió
o la quarta?**

Michael R. Krätke

Director de l'Institut d'Estudis Superiors de la Universitat
de Lancaster i Investigador de l'Institut Internacional
d'Història Social a Àmsterdam

La crisi que va començar el setembre del 2007 i va sacsejar l'economia mundial durant més de dos anys no és una crisi ordinària. Més aviat l'hem de considerar com una altra gran crisi, el començament de la propera Gran Depressió en la història del capitalisme modern. Es tracta d'una crisi financera que gairebé no té precedents - és la segona crisi financera mundial, després de la primera que es va produir els anys 1931/32. Des de fa més de dos anys, el capitalisme com a sistema mundial es troba en la crisi més greu dels darrers 80 anys. A tot el món, l'esquerra està treballant per enfrontar-se a aquest esdeveniment històric mundial.

Crisi, quina crisi?

Quina mena de crisi és aquesta? Òbviament, és massa gran per ser una "crisi" normal o només una altra crisi financera com les moltes que l'han

precedit des del 1987. Per això, ens podem preguntar si aquesta és una crisi en el capitalisme o bé una crisi del capitalisme en si mateix?. Si encara no és una crisi del capitalisme com a sistema econòmic mundial en si mateix, aleshores, quin tipus de crisi és en el capitalisme? És només una altra de les crisis cícliques normals que estem obligats a patir cada set o deu anys? O és una altra còpia de les grans crisis i llargues depressions que afecten el món del capitalisme de tant en tant?

6

Aquestes grans crisis no passen amb la mateixa regularitat que les crisis cícliques, duren més temps i tenen un impacte molt més profund i durador en el món capitalista. És molt important saber amb quin tipus de crisi estem tractant, a causa de la doble cara i doble impacte de qualsevol crisi en el capitalisme –la combinació de la catarsi i el canvi que s’ha de dur a terme. Com diu el refrany anglès: “No es perdi una bona crisi!” Qualsevol crisi ofereix oportunitats polítiques– per a l’esquerra i per als seus adversaris. Però, per tal d’aprofitar-les, cal saber quin tipus de crisi estem patint.

Crisi de o crisi en?

La crisi actual encara no és la crisi final del capitalisme. Però no és una crisi cíclica normal qualsevol.

S'assembla molt més a una de les relativament poc freqüents grans crisis de la història del capitalisme, un moment històric decisiu i un període crucial de canvi, però no una crisi que inevitablement ens allunyarà del capitalisme modern com a tal. D'alguna manera és una crisi final, però no tant del capitalisme com d'un peculiar tipus històric de capitalisme i, per la mateixa raó, una crisi d'una forma històrica del mercat mundial i el sistema mundial capitalista. Tot això que està passant és la fi de l'hegemonia dels Estats Units i el final d'un determinat model anglosaxó de capitalisme. Pel que fa al món financer en si, és el final de l'hegemonia del model de Wall Street, el final de la dominació del liberalisme financer, liderat pels bancs d'inversió dels EUA.

Crisis cícliques i grans crisis

Des del 1815, el món capitalista ha passat per una sèrie de crisis cícliques que es repeteixen regularment. L'any 1857/58, el capitalisme va passar per la seva primera crisi econòmica mundial. Des d'aleshores, les crisis cícliques s'han produït com a crisis econòmiques mundials en un nivell cada vegada més gran, i que podria haver estat per sempre si els cicles no s'haguessin inter-

romput per un altre important esdeveniment en l'economia capitalista mundial. L'any 1873 va començar la primera depressió llarga, que va durar fins l'any 1895. Durant aquest període es van produir diverses petites crisis, seguides per períodes de lleugera recuperació, però de fet sense grans pujades. La crisi i la depressió semblaven girar tan sols en les fases del cicle en un permanent estat de la qüestió fins que, finalment, l'economia mundial es va tornar a enlairar el 1895. Més de deu anys després del final de la Primera Guerra Mundial, després d'un breu període de prosperitat i auge tant als EUA com a Europa, la caiguda de la borsa a Nova York l'octubre del 1929 va provocar la segona Gran Depressió, que tan sols es va acabar quan va començar la Segona Guerra Mundial, i els governs de la majoria dels països capitalistes es van veure obligats a seguir l'exemple de l'Alemanya nazi i convertir les seves economies en economies de guerra permanents. A mitjans de la dècada dels 70, es va produir un altre període de crisi i depressió que es va establir durant molt de temps.

Tot i que el cicle de crisi estava més clarament present que durant les anteriors grans depressions, el següent període de prosperitat i expansió

no es va iniciar fins a principis de la dècada dels 90. La tardor del 2007 va començar el que fins ara més s'assembla a la següent Gran Crisi, l'inici d'un altre període de Gran Depressió, la quarta en la línia de la història del capitalisme modern. Actualment, a la tardor del 2009, tenim alguns primers indicis d'una lleugera recuperació en els principals països capitalistes, però les crisis financera, industrial i comercial mundials encara estan lluny d'haver finalitzat. En cas que es produís una recuperació en els propers mesos, caldrà molt de temps per tal que l'economia mundial capitalista arribi novament als nivells de producció i la prosperitat de la primera meitat del 2007. La llarga depressió podria abreujar-se en l'actualitat, tot i que s'imposarà durant molts anys – com a mínim en alguns dels principals països capitalistes del món com els EUA, el Regne Unit, França i Espanya.

Les grans depressions i les seves conseqüències

Hi ha determinades regularitats que tots els períodes de Gran Depressió tenen en comú. En primer lloc, totes les Grans Depressions s'han produït en períodes de prosperitats sostingudes,

sense precedents i de llarga durada: la Gran Prosperitat de la “belle époque” va durar des del 1895 fins a l’esclat de la Primera Guerra Mundial l’agost del 1914. Va ser interrompuda per dues crisis, una els anys 1900-02, i una altra en el gran pànic financer del 1907. La segona Gran Depressió va ser seguida per un altre període de prosperitat sense precedents i d’un alt creixement a tot el món capitalista. Els trenta anys gloriosos van durar des del 1945 fins al 1975. Hi va haver algunes recessions de menor importància, la més greu es va produir en el darrers 60. Però fins i tot aleshores, el creixement global amb prou feines es va alentir i no es va aturar en absolut.

L’ocupació es va mantenir durant tot aquest període en uns nivells extraordinàriament alts, l’atur massiu només va tornar a aparèixer durant el període de crisi a la dècada dels 70. Podríem dir que es va produir un nou període d’extraordinari creixement durant la dècada dels 90, encara que no a tots els països de l’economia mundial capitalista. El ràpid creixement de l’economia dels Estats Units, cada vegada més basat en el gran augment del deute, i la depressió constant de l’economia japonesa, patint durant més d’una dècada una gran crisi financera i la fallida d’una

enorme bombolla especulativa, van suposar contrastos sorprenents.

En segon lloc, totes les Grans Depressions han provocat grans transformacions del mode de producció capitalista. Durant totes les anteriors Grans Depressions el capitalisme ha canviat i, de vegades, radicalment. La primera Gran Depressió va fer possible el sorgiment de la gran empresa i el domini de les altes finances, cosa que va causar una important reestructuració de l'economia mundial. El mateix passa amb la segona Gran Depressió, que va aplanar el camí per al sorgiment de l'Estat del benestar, el ràpid creixement dels sectors públics, la planificació macroeconòmica i les polítiques keynesianes de plena ocupació a tot el món capitalista. Durant totes les anteriors grans crisis i depressions, es va lliurar una batalla per l'hegemonia en l'economia mundial capitalista. Durant els anys de la primera Gran Depressió, amb les seves repercussions, es va establir l'hegemonia de la Gran Bretanya com a principal potència mundial capitalista, el patró or internacional, en realitat un paràmetre de la lliura esterlina. Al final de la segona Gran Depressió, els Estats Units d'Amèrica van assolir la posició de potència hegemònica indiscutible i inigualable del

món capitalista. Durant el tercer període de gran crisi, en les dècades dels anys 70 i 80, es va establir un règim altament inestable de direcció col·lectiva del món capitalista, els EUA només van ser capaços de dominar amb l'ajuda de diversos socis menors, normalment el Regne Unit, a vegades el Japó, a vegades Alemanya. Avui en dia, vivim una lluita per la posició de màxima potència mundial, els EUA estan en declivi, ja que s'han vist seriosament afeblits per la crisi actual. Encara no hem vist un nou líder o una hegemonia del món capitalista, però el sistema de la direcció col·lectiva d'un *club de cavallers*, format pels principals països capitalistes industrials del món, ha estat totalment canviat com ha demostrat clarament el recent canvi del G8 al G20.

Peculiaritats de la crisi actual

La crisi actual no és com qualsevol altra de les crisis financeres anteriors. Durant els últims 25 anys, les crisis financeres s'han produït amb freqüència, amb una mitjana d'una crisi financera cada tres anys. Aquest fenomen no té precedents en la història del capitalisme modern. La crisi actual és la segona crisi financera mundial en la història del capitalisme, la primera es va produir el 1931-32.

La crisi que va començar el setembre del 2007 com una crisi “subprime” (crèdit d’alt risc), que va afectar només un únic segment d’un sector característic dels mercats financers dels EUA, s’ha propagat ràpidament - en primer lloc involucrant tots els altres sectors i segments del mercat financer dels EUA, i posteriorment involucrant tots els mercats financers del món. En tercer lloc, ha esdevingut ràpidament una crisi de l’economia mundial, que ha afectat el comerç mundial i tots els àmbits dels mercats mundials, recursos, agricultura, indústria i fabricació i serveis en tan sols uns mesos. Ara tots els països industrialitzats del món i tots els nous països industrialitzats, totes les economies “emergents”, estan en crisi al mateix temps - per primera vegada des del 1975. El volum del comerç mundial s’està reduint, realment s’ha reduït en més del 15% - i això no havia passat des d’abans del 1945.

En realitat, no només ens enfrontem a una altra gran crisi financera i econòmica mundial. És una crisi de gestió de crisi i també una crisi política. Els governs estan reaccionant arreu tot rescatant bancs i altres institucions financeres, socialitzant les enormes pèrdues en un esforç desesperat per evitar el pànic i el col·lapse. No tenen cap pla ge-

neral per fer front a una crisi d'aquestes dimensions i actuen amb un desacord total pel que fa a tot el que han estat predicant durant dècades, les seves actuals accions ens mostren la gran mentida dels dogmes més preuats del neoliberalisme.

14

El que actualment estem travessant és una crisi social i política, una crisi moral i una crisi d'un sistema de creences que ha sustentat la religió de la vida quotidiana en els països capitalistes durant més de dues dècades. La suposada superioritat moral dels empresaris, els gerents i els simples especuladors, les elits econòmiques que es consideren a si mateixes com els "amos de l'univers", ha perdut tota la credibilitat. Per primera vegada des de fa dècades, és imaginable qüestionar la racionalitat i la presumpta moralitat tant dels "mercats" com dels seus amos i senyors.

L'única potència mundial intel·lectual que coneixem avui en dia, l'economia neoclàssica, l'economia dels llibres de text o de qualitat tal com s'ensenyava a les facultats d'economia i a les escoles de negocis de tot el món, també està en crisi. Tal com ho veiem actualment, l'economia dels llibres de text de qualitat no té ni idea, no troba cap explicació creïble per a aquesta crisi:

els esdeveniments de la crisi, els casos que es revelen gairebé cada dia sobre el comportament dels agents fonamentals, l'obvi comportament irracional dels principals actors del mercat, la completa ineficàcia dels mercats, la manca d'autocontrol i d'autoregulació –tot això va absolutament en contra de qualsevol creença fidel dels dogmes neoclàssics.

Crisi política. Com gestionar una crisi múltiple d'aquestes dimensions?

Tots els governs del món capitalista han intervingut a escala massiva. En sorprenent contrast amb la retòrica oficial i la creença proclamada, s'han nacionalitzat bancs i altres empreses financeres, s'han socialitzat les seves pèrdues, les han rescatat de la fallida imminent. Una vegada més, l'argument estàndard afirma: No teníem cap més alternativa!

El món civilitzat (que és el capitalista) estava a punt del col·lapse. Tal com es vanava el primer ministre britànic, Gordon Brown: Estem salvant els bancs, hem rescatat i salvat els bancs - i per això hem salvat el món. Malauradament, els bancs, alguns bancs molt grans, s'han rescatat a un cost terrible – tot i que la resta del món encara no els ha salvat tots. Ens enfrontem encara a una crisi de fam al

món, i no ha disminuït gens l'amenaça d'una imminent onada de catàstrofes mediambientals provocades pel canvi climàtic accelerat.

16 Hi ha algunes receptes per als gestors de la crisi: en primer lloc, dividir la crisi en diverses crisis més petites i afrontar-les una per una. De ser possible només es dirigiran a casos concrets i particulars, a diferents bancs en dificultats, no a tot el sector, mai al sistema com un tot. Si s'han d'afrontar els fets, sempre s'ha de donar la culpa als estrangers, als xinesos, als àrabs. S'han d'oblidar tots els dogmes econòmics que s'han anat predicant durant dècades. S'han de trobar els bocs expiatoris i sacrificar-los - els banquers, els gestors, els corredors de borsa, les agències qualificadores, sigui quin sigui el culpable. No s'ha de culpar el sistema capitalista de mercat financer, el procés de financiarització que s'ha promogut durant anys. S'ha de prometre a tothom que el retorn al *statu quo* anterior és possible - una nova edat d'or de creixement perpetu i prosperitat és ben a prop.

Quatre vies per sortir de la crisi

En termes de grans estratègies polítiques, hi ha com a mínim quatre vies diferents per sortir de la

crisi: en primer lloc, una reforma o com a mínim una renovació parcial dels règims neoliberals; el neoliberalisme en una versió més lleugera, encara que no sigui progressista, amb un cert grau de regulació dels mercats financers acompanyat d'algunes noves regulacions per als banquers, gestors i inversors. En segon lloc, el nacionalisme econòmic i el proteccionisme. Resulta molt interessant i adequat culpar les víctimes, culpant i carregant el pes de la crisi als forasters i als estrangers. I és més, el neoliberalisme i el nacionalisme econòmic encaixen perfectament. En tercer lloc, el retorn de la Democràcia Social, això sí, després que s'hagi desfet de les creences i els dogmes del "Nou Laborisme" i s'hagi destituït la majoria dels responsables de la sèrie de derrotes electorals que els partits socialdemòcrates han patit en els darrers anys. Els projectes socialdemòcrates poden ser reconstruïts amb un enfocament cap a un estat del benestar reformat i reorganitzat, i un cert grau de planificació macroeconòmica i de direcció. Però per fer això els partits socialdemòcrates actuals hauran de canviar: o més aviat podrien ser deixats de banda per part d'alguns partits conservadors, com la CDU (Unió Demòcrata Cristiana) alemanya, substituint l'agenda democràtica social per una versió més lleugera.

En darrer terme, però no per això menys important, hi ha un ampli ventall d'alternatives que només l'esquerra podria desenvolupar i propagar. Estan prosperant anticapitalismes de tota mena i raça, els plans i projectes utòpics van avançant –tal com ho van fer durant totes les grans crisis anteriors. En l'estat actual del món, en què s'aproxima una onada de catàstrofes ecològiques, les úniques alternatives viables i creïbles són les eco-socialistes; si més no, si un no creu en la possibilitat de canviar aquest capitalisme per un de diferent, un capitalisme “verd”. El capitalisme, tal com el coneixem fins ara, no serà sostenible perquè no és compatible ni amb la natura ni amb la civilitzada societat burgesa. El capitalisme és per naturalesa un sistema econòmic depredador, obligat a explotar i destruir totes les fonts de riquesa real, el treball humà i també la natura, per la seva eterna i incansable persecució d'una quantitat cada vegada més gran de riquesa abstracta en la seva forma més abstracta – els diners.

Com sortir-ne?

El que passi amb l'ordre capitalista mundial depèn en gran mesura del resultat de les lluites en els principals països i les regions del món capitalista.

Als Estats Units, podem esperar de la nova administració una versió lleugerament diferent de les polítiques neoliberals. Ja s'ha iniciat un gir cap a algun tipus d'acció, com a mínim simbòlica, per regular el sector financer i per castigar algunes de les seves principals figures. La protesta de les comunitats financeres, des de Wall Street a la City de Londres, no es va fer esperar. En els principals països de la UE, potser amb l'excepció del Regne Unit, cal esperar el retorn d'un o altre tipus de democràcia social reformada. Aquest retorn als conceptes bàsics de l'estat del benestar i una economia de mercat "social" més regulada no serà dirigit pels partits socialdemòcrates que també van estar profundament involucrats en el projecte neoliberal - com l'SPD alemany o el Partit Laborista britànic. Per als països emergents, seran decisius tant l'estratègia seguida pel grup BRIC com l'exemple de la Xina en particular. És crucial el futur desenvolupament de la Xina per diverses raons, com la magnitud de l'economia xinesa i les seves taxes de creixement sense precedents, així com el seu potencial de creixement. Oficialment, el partit comunista xinès encara segueix en el camí cap a un nou règim de "socialisme de mercat", un camí capitalista de moment, però ells creuen que amb un resultat socialista. El

resultat podria ser una mena d'estat del benestar capitalista - que sens dubte no s'assemblaria a cap dels més desenvolupats estats del benestar europeus, sinó més aviat a un estat del benestar residual, una combinació de benestar de l'empresa i d'alguns plans d'assegurança universal bàsics administrats per l'Estat, més similar al model japonès o coreà que no pas a qualsevol dels estats de benestar europeus. A la resta del món, diversos països de l'Amèrica Llatina ja han fet un gir cap a una "Quarta via". Han tingut molt més èxit en la creació d'aliances per a la cooperació econòmica a llarg termini com l'ALBA, així com també de diverses institucions transnacionals per donar suport als esforços conjunts, com per exemple el Banco del Sur. Amb la potència mundial dels EUA en declivi i la seva hegemonia caient a trossos, és molt probable que a diferents parts del món es duguin a terme diferents formes de sortir de la crisi.

Un canvi de paradigmes en el capitalisme?

Tenint en compte que aquesta encara no és la crisi final del capitalisme, a què s'assemblarà el capitalisme després de la crisi? Alguns models o paradigmes del capitalisme han rebut un cop mortal durant la crisi. Els mercats financers, la xarxa dels

mercats financers internacionals tal com la coneixem actualment, no desapareixeran en un futur pròxim. No obstant, el poder de les altes finances internacionals es veurà disminuït. Veurem un canvi de règim financer —el domini de Wall Street ha arribat al seu final. Tot i això, la City de Londres, molt més arrelada tant a la Unió Europea com a les connexions amb l'Àsia, probablement es beneficiarà de la crisi actual. És poc probable que en poc temps vegem un ressorgiment d'un Bretton Woods com a sistema multipolar amb tipus de canvi fixos i controls més estrictes del capital. El que veurem abans és la fi del règim actual del dòlar —que serà substituït per un sistema multipolar en què l'euro i diverses de les noves monedes comuns desenvolupades en el món àrab, a l'Amèrica Llatina i possiblement a l'Àsia, tindran un paper central. La indústria dels EUA ha perdut el seu impacte en els mercats mundials per molt de temps. Probablement, la indústria automobilística dels Estats Units no sobreviurà a aquesta crisi. Algunes de les principals economies del món capitalista, com la d'Alemanya i el Japó, seguiran principalment amb l'estratègia d'un creixement impulsat de l'exportació, però moltes altres canviaran el seu curs. Els enormes desequilibris en el comerç mundial que s'han anat creant durant més de dues dècades no desapareixeran de

sobte. Però això no pot continuar així, ja no és sostenible, com passa amb l'excés de crèdit i el deute de consum finançat en primer lloc i sobretot als EUA. Estem obligats a viure amb una depressió de llarga durada que es prolongarà durant molts anys. La banca internacional i de crèdit no desapareixerà, però els nivells d'endeutament permanent, tant privat com públic, s'hauran de reduir considerablement.

22

Per últim però no menys important, s'acosta inevitablement la fi del règim del combustible fòssil. El canvi del nostre règim energètic donarà lloc a noves indústries que poden esdevenir les principals indústries d'exportació d'aquí a pocs anys. No obstant això, els recursos naturals continuen estant distribuïts de manera molt desigual a la terra, encara hi haurà un patró de dependències de recursos i per tant continuaran les guerres pels recursos, les lluites pel control dels recursos estratègics i les seves principals rutes de transport.

I després de la crisi?

Tal com ens mostra l'experiència històrica de totes les grans crisis i depressions, després d'una altra crisi probablement ens enfrontarem a un nou ordre

mundial amb un nou poder hegemònic mundial central. Encara podem contemplar la decadència dels EUA com a líder únic del món industrial, comercial i del poder financer, i l'actual crisi serà la fi de l'hegemonia dels EUA. Fins aquest moment, l'hegemonia dels EUA només persisteix perquè no hi ha cap altre poder rival disposat i capacitat per assumir el seu paper.

Ens estem acostant ràpidament al final del règim del dòlar. El capitalisme anglo-saxó, el paradís del neoliberalisme, ha perdut el seu atractiu a cop de desregulació, liberalització i privatització. Potser persisteix amb un aspecte renovat en els països anglo-saxons, però ja no serà creïble com a model de millor exercici i de millor món possible per als altres països capitalistes. Les economies emergents s'assemblaran força i de fet ja s'assemblen a les del capitalisme continental europeu.

El capitalisme ha tingut sempre una economia de crèdit i de deute, com correspon a una economia de mercat. No veurem la fi del crèdit i les finances internacionals, però el domini sense lligams de les altes finances internacionals, tant en la política interior com en l'exterior, probablement sí que ha arribat al seu final.

Les crisis futures

24

Hem de ser previsors i afrontar les crisis que sens dubte ens trobarem en un futur proper. L'evolució actual apunta cap a un futur que no és massa prometedor per a la majoria de nosaltres. Les classes treballadores en el món capitalista passaran per un nou període d'atur massiu de llarga durada. La ruïna i l'expropiació silenciosa de les classes mitjanes, tant dels propietaris d'habitatges com dels accionistes petits i mitjans, seguirà durant força temps. Milions de persones al món anglo-saxó, així com també en alguns altres països (a Europa: els Països Baixos, Suïssa, Dinamarca) ja han perdut gran part dels seus drets a pensió. Amb els fons de pensions perdent diners en quantitats increïbles, són inevitables serioses reduccions del personal del sistema de pensions. Fins ara no hi ha grans fons de pensions que hagin anat a la fallida, i de fet cap govern en el món capitalista s'ho pot permetre. Però a causa dels recents costosos rescats als principals bancs i altres empreses financeres, els estats dels principals països capitalistes estan ara més profundament immersos en el deute que mai—excepte en els temps de guerra. La seva crisi fiscal, de què es queixaven tant a la dècada dels 70

quan pràcticament no existia, ha esdevingut ara una realitat.

Per als actors del mercat financer, l'oferta guanyadora per pagar la fiança encara no ha aconseguit tancar les crisis financeres per a molts d'ells. Ben al contrari, estan fent servir els diners del contribuent que se'ls han donat per crear la seva pròpia sortida de la crisi - que és un camí cap a més bombolles especulatives. En aquest moment, tots els actors en els mercats financers internacionals estan plenament compromesos en la preparació de les properes bombolles especulatives. Inevitablement, ens dirigim cap a una altra sèrie de crisis del mercat financer, que podria arribar perfectament en el termini dels propers 6 mesos.

El canvi en l'ordre mundial

Són evidents els diversos canvis importants que hi ha hagut en l'actual ordre mundial. El primer és el canvi del G8 al G20, tal com es va confirmar a la cimera de Pittsburgh el setembre del 2009. El segon, estretament relacionat amb el primer, és el pas dels països del BRIC a l'estatus d'actors polítics mundials de ple dret. El que normalment

era només un giny estadístic, ha esdevingut des del juny del 2008 un actor polític per dret propi, tot desenvolupant una estratègia comuna i unes aliances més àmplies i sorprenents per l'Àsia central, l'Àfrica i l'Amèrica Llatina. Amb el G20 fermament establert i els estats del BRIC al capdavant, el molt més antic G77, el grup de països subdesenvolupats o del "tercer món", ha perdut la major part dels seus recursos de cassació i l'impuls. Al seu torn, les Nacions Unides, la seva Assemblea General –a vegades anomenada el G192– pretén tenir un paper important. En particular, en la política econòmica i financera mundial.

I el que és més, la UE a poc a poc s'està postulant com a oferta important de potència mundial, amb avenços en àmbits fonamentals com la ciència, la tecnologia o la política de medi ambient, sense esperar els EUA. El seu principal rival són els EUA, estem vivint un període d'un nou imperialisme en què alguns països capitalistes o grups de països capitalistes estan intentant controlar altres països capitalistes. Pel que fa als problemes fonamentals del futur pròxim i el termini per a una acció decisiva –que no seria més de 15 anys, el temps de vida d'una generació– és probable que sorgeixi algun tipus d'ecoimperialisme.

A l'Àsia Central, a l'Orient Mitjà i al Nord d'Àfrica la batalla ja està engegada.

Algunes lliçons per a l'esquerra

Una vegada més, ens hem de prendre seriosament la dita anglesa: "No es perdi una bona crisi!" No hi ha cap raó per creure que l'esquerra es beneficiarà automàticament d'una gran crisi com l'actual. Qualsevol govern d'esquerres, sigui d'on sigui, haurà d'afrontar decisions molt difícils en els propers anys. L'esquerra ha de deixar d'estar acoquinada pel neoliberalisme i el seu ascens al poder mundial. En lloc de rebutjar l'infame mantra thatcherista: "No hi ha alternativa" una vegada i una altra, l'esquerra ha de concentrar les seves forces en el lema de la Susan George: TATA (*There Are Thousands of Alternatives*) o el que és el mateix: hi ha milers d'alternatives. Algunes d'elles són factibles, algunes d'elles s'atreveixen a anar més enllà de l'ordre econòmic i social actual.

El moviment de lluita contra la globalització a tot el món encara no s'ha convertit en un altre d'internacional, que pugui ser capaç d'organitzar la solidaritat i l'acció política conjunta per tot arreu. Per a l'esquerra, pensar globalment i actuar localment,

mentre col·labora sense tenir en compte les fronteres, és una sòlida màxima per al futur pròxim. A Europa, l'esquerra té molta experiència i fins i tot un marc institucional per tal de poder fer-ho, si són prou valents per iniciar un esforç seriós per conquerir la Unió Europea en lloc de rebutjar-la.

28

Treballadors del món, uniu-vos! Aquesta és una bona idea avui en dia, com ja era una idea brillant el 1848. Però hauríem de tenir molt clar que estem intentant unir-nos. Ara podríem canviar aquell clam en un altre crit de guerra: víctimes del capitalisme, uniu-vos! La majoria de la població mundial pateix l'expropiació i la privació, moltes persones estan patint proletarització. Encara avui en dia, la majoria dels treballadors del món no són treballadors assalariats però viuen sota un enorme ventall de relacions laborals. I, mai no ho hem d'oblidar, la majoria dels treballadors del món són dones.

Consell Social

- Comissions Obreres - CCOO
- Unió General de Treballadors - UGT
- Fundació Josep Irla
- Fundació l'Alternativa
- Fundació Nous Horitzons
- Fundació Rafael Campalans

- Acció Escolta de Catalunya
- Acció Jove - Joves de CCOO
- Associació Catalana per la Pau
- Avalot
- Casals de Joves de Catalunya
- Cooperació
- Entorn SCCL
- Escola Lliure El Sol
- ESPLAC - Esplais Catalans
- Fundació Catalunya Segle XXI
- Fundació Ferrer i Guàrdia
- Fundació Pere Ardiaca
- Fundació Terra
- SOS Racisme

- Associació de Joves Estudiants de Catalunya - AJEC
- Associació d'Estudiants Progressistes - AEP
- Ateneus Laics
- Col·lectius de Joves Comunistes - CJC-Joventut Comunista
- Estudiants en acció
- Fundació Cipriano García
- Fundació Josep Comaposada
- Joventut Socialista de Catalunya
- Joves d'Esquerra Verda – JEV
- Món-3

- Associació Catalana d'Investigacions marxistes
- Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC
- Coordinadora per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya
- Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya
- Sin Permiso
- Suburbe-Associació Cultural Estenent el desastre
- DeBarris sccl

Ponències 2009

més enllà de la crisi

Amb la col·laboració de

Ajuntament de Barcelona